

Kalastus- ja vesiviljelyalaan sovellettavien valtiontukivälineiden tarkistusta koskevien ehdotusten taustamuistio

Tässä muistiossa selostetaan kalastus- ja vesiviljelyalaan sovellettavien valtiontukivälineiden tarkistusta koskevien ehdotusten tavoitteita ja soveltamisalaa. Ehdotuksia on tarkoitus alkaa soveltaa 1. tammikuuta 2023, ja niitä ovat seuraavat:

- ▶ kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontukea koskevien suuntaviivojen luonnos (suuntaviivojen luonnos);
- ▶ komission asetuksen luonnos, joka koskee tiettyjen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden tuottamisen, jalostamisen ja kaupan pitämisen alalla toimiville yrityksille myönnettävien tukimuotojen toteamista sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti sekä komission asetuksen (EU) N:o 1388/2014 kumoamista (ryhmäpoikkeusasetuksen luonnos); ja
- ▶ komission asetuksen luonnos, joka koskee asetuksen (EU) N:o 717/2014 muuttamista sen soveltamisajan ja vähämerkityksisen tuen kokonaismäärien osalta (vähämerkityksistä tukea muuttavan asetuksen luonnos).

Tämä muistio liittyy kyseisiä välineitä koskevaan julkiseen kuulemiseen, joka on avoinna 13. maaliskuuta 2022 saakka.

Kansalaisia, organisaatioita ja viranomaisia pyydetään esittämään kommenttinsa komission ehdotuksiin. Kuulemisen ohella järjestetään kaksi kokousta, joissa jäsenvaltioilta kerätään palautetta edellä mainituista asetuksista.

Suuntaviivoja koskeva kuuleminen käynnistetään luonnoksen englanninkielisen version pohjalta. Verkkosivustolle lisätään käännökset kaikilla EU-kielillä niiden valmistuttua. Ryhmäpoikkeusasetuksen luonnosta ja vähämerkityksistä tukea muuttavan asetuksen luonnosta koskeva kuuleminen järjestetään kaikilla EU-kielillä¹.

Sidosryhmiä pyydetään ilmoittamaan, mitä kolmesta välineestä niiden kommentit koskevat.

Niiden tulee toimittaa kommenttinsa sähköisesti ja mainita, ovatko vastaukset luottamuksellisia. Jos vastaus on luottamuksellinen, on toimitettava myös sellainen versio, josta on poistettu luottamukselliset tiedot ja joka voidaan julkaista kilpailun pääosaston verkkosivustolla.

1. Tausta

Julkisen rahoituksen avulla voidaan helpottaa eri talouden alojen taloudellista kehitystä. Kalastus- ja vesiviljelyalalla valtiontuki on sisällytetty yhteiseen kalastuspolitiikkaan². Yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevia uusia sääntöjä vahvistetaan Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston (EMKVR) perustamisesta 7. heinäkuuta 2021 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU)

¹ Tähän julkiseen kuulemiseen ei ole kuitenkaan mahdollista vastata iirin kielellä. Valtiontukivälineet tulevat kuitenkin olemaan saatavilla myös iiriksi.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1380/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, yhteisestä kalastuspolitiikasta (EUVL L 354, 28.12.2013, s. 22).

2021/1139³, jota sovelletaan 1. tammikuuta 2021 alkaen. Lyhyesti sanottuna kalastus- ja vesiviljelyalaaan sovellettavat valtiontukisäännöt olisi pääosin yhdenmukaistettava rahastokohtaisten sääntöjen⁴ kanssa.

Yleissäännön mukaan jäsenvaltion on ilmoitettava valtiontuesta, jonka se haluaa myöntää. Kun ilmoitus on tehty, komissio arvioi tuen ja päättää, voidaanko se sallia. Tätä tarkoitusta varten komissio esittää päätöksentekoa koskevat toimintaperiaatteensa suuntaviivoissa. Komissio voi kuitenkin vapauttaa ilmoitusvelvollisuudesta sellaiset tukitoimenpidemuodot, joista sillä on riittävästi kokemusta. Tästä säädetään ryhmäpoikkeusasetuksissa. Lisäksi se voi vapauttaa toimenpiteet EU:n valtiontukivalvonnasta silloin kun tuen määrä on niin pieni, ettei siitä aiheudu kilpailun vääristymisriskiä. Tästä puolestaan säädetään vähämerkityksistä tukea koskevissa asetuksissa.

Nykyisissä kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontukien tarkastelemista koskevissa suuntaviivoissa⁵ vahvistetaan vaatimukset ja perusteet sellaisten kalastus- ja vesiviljelyalan tukien määrittämiseksi, jotka komissio sallii sen jälkeen kun jäsenvaltio on ilmoittanut niistä. Nykyiset suuntaviivat annettiin vuonna 2015, ja niitä muutettiin vuonna 2018. Niissä ei ole raukeamislauseketta, joten ne ovat edelleen voimassa. Komissio voi kuitenkin päättää suuntaviivojen uudelleentarkastelusta ja muuttamisesta milloin tahansa, jos se on tarpeen kilpailupolitiikkaan tai muihin unionin politiikan aloihin liittyvien syiden vuoksi tai minkä tahansa muun perustellun syyn vuoksi.

Nykyisessä kalastus- ja vesiviljelyalaaan sovellettavassa ryhmäpoikkeusasetuksessa eli 16. joulukuuta 2014 annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 1388/2014⁶ määritetään tietyt tukimuodot, joita pidetään sisämarkkinoille soveltuvina. Komissio on hyväksynyt nämä tukimuodot systemaattisesti, eikä niistä enää tarvitse ilmoittaa komissiolle etukäteen. Kun kyseisessä asetuksessa määritetään, voidaanko johonkin toimenpiteeseen hallinnon yksinkertaistamiseksi soveltaa ryhmäpoikkeusta, lähtökohdaksi on otettu asetuksella (EU) N:o 508/2014 säädetyt vaatimukset ja perusteet. Asetus (EU) N:o 1388/2014 tuli voimaan 1. tammikuuta 2015, ja sen voimassaolon on tarkoitus päättyä 31. joulukuuta 2022.

Nykyisessä kalastus- ja vesiviljelyalaaan sovellettavassa vähämerkityksistä tukea koskevassa asetuksessa eli 27. kesäkuuta 2014 annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 717/2014⁷ määritetään enimmäismäärä, jota pienempään tukeen ei sovelleta perussopimuksen 107 artiklan 1 kohtaa, edellyttäen että tuki täyttää tietyt edellytykset. Tällöin toimenpiteeseen ei sovelleta ilmoitusvelvollisuutta. Asetus (EU) N:o 717/2014 tuli voimaan 1. heinäkuuta 2014, ja sen voimassaolon on vuonna 2020 tehdyn muutoksen myötä tarkoitus päättyä 31. joulukuuta 2022.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1139, annettu 7 päivänä heinäkuuta 2021, Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston perustamisesta ja asetuksen (EU) 2017/1004 muuttamisesta (EUVL L 247, 13.7.2021, s. 1).

⁴ Asetus (EU) 2021/1139 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 508/2014, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta ja neuvoston asetusten (EY) N:o 2328/2003, (EY) N:o 861/2006, (EY) N:o 1198/2006 ja (EY) N:o 791/2007 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1255/2011 kumoamisesta (EUVL L 149, 20.5.2014, s. 1).

⁵ EUVL C 217, 2.7.2015, s. 1, sellaisina kuin ne ovat muutettuina EUVL:ssä C 422, 22.11.2018, s. 1.

⁶ Komission asetus (EU) N:o 1388/2014, annettu 16 päivänä joulukuuta 2014, tiettyjen kalastus- ja vesiviljelytuotteiden tuottamisen, jalostamisen ja kaupan pitämisen alalla toimiville yrityksille myönnettävien tukimuotojen toteuttamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (EUVL L 369, 24.12.2014, s. 37, sellaisena kuin se on muutettuna EUVL:ssä L 414, 9.12.2020, s. 15.).

⁷ EUVL L 190, 28.6.2015, s. 45, sellaisena kuin se on muutettuna EUVL:ssä L 414, 9.12.2020, s. 15.

Komissio keräsi vuonna 2019 julkisella kuulemisella⁸ tietoja valtiontukivälineiden uudelleentarkastelua varten. Komissio teki nykyvälineitä koskevan arvioinnin kyseisen kuulemisen tulosten, muiden ulkoisten tietojen ja saamansa kokemuksen perusteella. Kuten komission toukokuussa 2019 julkaisemassa alustavassa vaikutustenarvioinnissa todetaan, komissio kuulee neuvoa-antavaa komiteaa saadakseen palautetta valtiontukivälineiden luonnoksista. Julkisen kuulemisen ja neuvoa-antavan komitean kautta saatuja tietoja hyödynnetään uudelleentarkastelua varten tehtävässä vaikutustenarvioinnissa.

Tässä taustamuistiossa esitetään yhteenveto tärkeimmistä muutoksista, joita komissio esittää uudelleentarkasteluprosessin tässä vaiheessa. Valtiontukisäännöt yhdenmukaistetaan EMKVR:n kanssa. Kyseinen rahasto puolestaan liittyy komission toimintalinjoihin ja erityisesti vihreän kehityksen ohjelmaan. Alakohtaisessa uudelleentarkastelussa noudatetaan valtiontukien valvontaan sovellettavia horisontaalisia periaatteita. Yleisesti ottaen ehdotetuilla säännöillä virtaviivaistetaan ja yhdenmukaistetaan alakohtaisia valtiontukisääntöjä ja yksinkertaistetaan hallintoa mahdollistamalla ryhmäpoikkeuksen soveltaminen uusiin tukimuotoihin.

Valtiontukivälineitä koskevan luonnosehdotuksen teksti ei ole lopullinen, ja sitä arvioidaan uudelleen palautteen ja julkisessa kuulemisessa saatujen kommenttien perusteella.

2. Muutokset, joita ehdotetaan ryhmäpoikkeusasetuksen luonnoksessa

Ryhmäpoikkeusasetukseen ehdotetaan kahta uutta toimenpidettä, joiden osalta komissio voi hyödyntää tapausten käsittelyssä kartuttamaansa kokemusta – ei pelkästään kalastus- ja vesiviljelyalalta vaan myös maatalousalalta, jolla on esiintynyt vastaavia kysymyksiä. Ryhmäpoikkeusasetuksen luonnokseen olisi sisällytettävä seuraavat tukimuodot: i) tuki epäsuotuisien sääolojen aiheuttaman vahingon korvaamiseen ja ii) tuki suojeltujen eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen.

Ryhmäpoikkeusasetuksen luonnoksessa ei ole enää toimenpidettä nuorten kalastajien käynnistysvaiheen tukemiseksi. Tämä tuki on edelleen täysin mahdollinen EMKVR:n sääntöjen nojalla – ja paremmin ehdoin kuin asetuksen (EU) N:o 508/2014 nojalla. Komissio kuitenkin katsoo, että kyseisen toimenpiteen tulisi vastaisuudessa kuulua valtiontuen ennakkoarvioinnin piiriin, koska se saattaa lisätä kapasiteettia.

Siltä osin kuin on kyse yhdenmukaistamisesta muihin taloudenaloihin sovellettavien valtiontukisääntöjen kanssa, komissio katsoo, että direktiivin 2003/96/EY mukaiset verovapautukset ja veronalennukset käsitellään tehokkaimmin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen⁹ 44 artiklassa säädetyin edellytyksin. Sen vuoksi ehdotetaan, että kalastusalan ryhmäpoikkeusasetuksessa ei säilytetä tällaista säännöstä erillisenä.

⁸ Kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontukivälineiden uudelleentarkastelua koskeva julkinen kuuleminen pidettiin 28. kesäkuuta 2019 – 31. lokakuuta 2019: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/11543-De-minimis-aid-in-the-fishery-and-aquaculture-sector/public-consultation_fi.

⁹ Komission asetus (EU) N:o 651/2014, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (EUVL L 187, 26.6.2014, s. 1). ks. myös 8.12.2021 asti avoinna ollut julkinen kuuleminen https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2021-gber_en.

3. Muutokset, joita ehdotetaan suuntaviivojen luonnoksen tekstissä

a) Tuki suojeltujen eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen

Ryhmäpoikkeusasetuksen luonnoksen tapaan myös suuntaviivojen luonnoksessa sallitaan jäsenvaltioiden mahdollisuus hyväksyä suojeltujen eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen tarkoitettu tuki, jos tukitoimenpiteisiin ei voi soveltaa ryhmäpoikkeusta.

b) Tuki vesiviljelyalan eläintautien ja unionin tai jäsenvaltion kannalta merkityksellisten haitallisten vieraslajien ennaltaehkäisystä, valvonnasta ja hävittämisestä aiheutuviin kustannuksiin

Nykyisissä suuntaviivoissa säädetään jo mahdollisuudesta hyväksyä vesiviljelyalan eläintautien ennaltaehkäisystä, valvonnasta ja hävittämisestä aiheutuneisiin kustannuksiin tarkoitettu tuki. Luonnoksessa suuntaviivoihin ehdotetaan sisällytettäväksi i) uusiin tauteihin ja ii) unionin tai jäsenvaltion kannalta merkityksellisiin haitallisiin vieraslajeihin liittyvät kustannukset. Ehdotus tehdään, jotta jäsenvaltiot voisivat käsitellä tilanteet, jotka aiemmin jäivät soveltamisalan ulkopuolelle.

c) Tuki kalastuslaivastojen uusimiseen syrjäisimmillä alueilla

Kalastuslaivastojen uusimiseen syrjäisimmillä alueilla tarkoitettu tuki otettiin käyttöön vuonna 2018 muuttamalla suuntaviivoja. Suuntaviivojen luonnokseen sisältyy edelleen oikeusperusta tällaisten tukitoimenpiteiden sisämarkkinoille soveltuvuuden arvioimiseksi, ja olemassa olevan lähestymistavan soveltamista jatketaan. Lähestymistapa perustuu siihen, että jäsenvaltioiden on osoitettava asetuksen (EU) N:o 1380/2013 22 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti laaditussa viimeisimmässä selvityksessä, että kalastuskapasiteetti ja kalastusmahdollisuudet ovat tasapainossa siinä syrjäisimmän alueen laivastonosassa, johon uusi alus tulee. Vaikuttaa tarpeelliselta tehdä joitakin muutoksia vaatimusten, perusteiden ja menettelyjen täsmentämiseksi.

d) Yhteiset arviointiperiaatteet

Yhteiset arviointiperiaatteet otettiin käyttöön vuonna 2014 osana valtiontuki uudistusaloitetta. Niitä on tarkasteltava uudelleen asiassa T-356/15, Itävalta v. komissio, annetun unionin tuomioistuimen tuomion perusteella (Hinkley Point C -tuomio). Unionin tuomioistuin esitti siinä merkittävän tulkinnan SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdasta. Ehdotettu rakenteellinen muutos johtuu kyseisestä tulkinnasta.

Yhteisten arviointiperiaatteiden uudelleentarkasteluun sovelletaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa, joka on yhteinen kaikille hiljattain tarkistetuille valtiontukivälineille. Ehdotetut muutokset ovat johdonmukaisia näiden muiden valtiontukivälineiden kanssa, joskin kalastus- ja vesiviljelyalan erityispiirteiden huomioon ottamiseksi säilytetään joitakin eroavuuksia.

4. Muutokset, joita ehdotetaan vähämerkityksistä tukea muuttavan asetuksen luonnoksessa

Vähämerkityksistä tukea muuttavan asetuksen luonnoksessa tehdään kalastus- ja vesiviljelyalalla sovellettavaan vähämerkityksistä tukea koskevaan järjestelmään joitakin muutoksia.

Kuten edellä mainitaan, asetuksen (EU) N:o 717/2014 voimassaolo päättyy nykyisellään 31. joulukuuta 2022. Voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi 31. joulukuuta 2027 asti. Voimassaolon jatkaminen on yhdenmukaista paitsi asetuksessa (EU) 2021/1139 säädetyn EMKVR:n ohjelmakauden keston myös

maatalousalan vähämerkityksistä tukea koskevan järjestelmän keston kanssa. Jälkimmäistä pidennettiin 31. joulukuuta 2027 asti 21. helmikuuta 2019 annetulla komission asetuksella (EU) 2019/316¹⁰.

Vähämerkityksisen tuen sallitut kokonaismäärät vahvistetaan kullekin jäsenvaltiolle asetuksen (EU) N:o 717/2014 liitteessä vuoden 2011 tietojen perusteella. Kyseisille kokonaismäärille on alan kehityksen huomioon ottamiseksi asianmukaista tehdä tekninen päivitys tuoreempien alakohtaisten tietojen perusteella. Vähämerkityksistä tukea muuttavan asetuksen luonnoksen liitteessä olevat kokonaismäärät perustuvat tästä syystä pyynti-, jalostus- ja vesiviljelytoiminnan kolmen vuoden keskimääräiseen vuotuisen liikevaihtoon kussakin jäsenvaltiossa siten, että vuosien 2014–2018 muodostamalta viiden vuoden ajanjaksolta jätetään huomioimatta korkein ja alin määrä.

Vähämerkityksistä tukea muuttavan asetuksen luonnoksessa myös täsmennetään, että asetusta (EU) N:o 717/2014 ei sovelleta kalastustoiminnan väliaikaiseen tai pysyvään lopettamiseen tarkoitettuun tukeen, ellei asetuksessa (EU) 2021/1139 erityisesti toisin säädetä.

¹⁰ Komission asetukset (EU) 2019/316, annettu 21 päivänä helmikuuta 2019, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maatalousalalla annetun asetuksen (EU) N:o 1408/2013 muuttamisesta (EUVL L 51 I, 22.2.2019, s. 1.)